

DOEPAK

Du PAK Doe PAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIELKRANTKRABBEL Doe PAK Du PAK
Nr. 170a

1 2
3 4

Handgymnastiek en schimmentheater: spel met schaduwen

Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het *Poppenspe(e)lmuseum*. Schaduwen, schimmen en silhouetten geven ruimte aan de fantasie! Het spel met *handschaduwen* is al eeuwen oud. De handschaduw ontstaat door een bepaalde stand van de vingers van een of twee handen; tussen een lamp en een muur of een scherm kan zo een schaduwbeeld vertoond worden, bijvoorbeeld een slak, een paard, een konijntje, een hond, een kameel, een geit of een zwaan. Bij het *schimmentheater* worden platte figuren tussen een lichtbron en een halfdoorschijnend scherm (gemaakt van een laken of wit tekenpapier) bewogen. Wordt een schimffiguur van het scherm af gehouden, dan is de schaduw groter en onscherp. Bij de opvoering van een schimmenspel zit het publiek aan de kant van het doek waarop alleen de schaduwen te zien zijn. Het optreden speelt zich meestal af in een donkere ruimte. Dat is spannend!

Afbeeldingen: [nr. 2] plaatje uit *Poppenspe(e)ltechnieken en -figuren nr. 17*. Illustratie van Elsje Zwart © (2010). 'The Glove Theatre' [nr. 3], detail fotowerk van Maria Stijger © (2007). Zie ook: *Doepak nr. 161*. Kameel [nr. 1] en geit [nr. 4], detail centsprent, Nederland/Duitsland/Frankrijk (omstreeks 1890).

Zie ook: *Doepak nr. 162*. Extra informatie: *Poppenspe(e)lkwartet* en audiovisuele presentatie *Traditionele volkspoppentheater technieken, -figuren en -attributen* (vimeo.com/27862356 en www.youtube.com/watch?v=T30HWwHZmZE, deel 1, deel 2, deel 3, deel 4 en deel 5).

Wil je nog meer te weten komen over het handschaduwspel en het spelen met schimmen? Maak dan een reis door de wonderse wereld van het poppentheater op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs, waarbij je ook nog eens kans maakt op een vrolijke poppenstrip. Op www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2 en www.poppenspelmuseum.nl vind je informatie over het museum, de thema-exposities en de collectie. Een *poppentheater-abc* geeft uitleg over tal van poppentheatertechnieken, -attributen, -figuren en -personen. Hyperlinks: klik op de *vet* gezette woorden. Scan de *QR-code* met je smartphone.

Veel plezier. *Applaus!*

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruielkrant en -krabbel! Een dupak (spreek uit: doe-pak) is een stang- en truscop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uittrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doods stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.

